

۱۹۶

مبانی حریم خصوصی

(بر اساس منابع اسلامی)

محمد سروش

زمستان ۱۳۹۳

سروش، محمد، ۱۳۴۰ -

مبانی حریم خصوصی (بر اساس منابع اسلامی) // محمد سروش - قم: پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۳. هشت، ۲۰۸ص: مصور. (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه؛ ۲۹۹. حقوق؛ ۳۰) (سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی؛ ۱۸۶۴. حقوق؛ ۱۱۱)

ISBN: 978-600-298-064-9

بها: ۷۶۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص [۱۸۹] - ۱۹۶؛ همچنین به صورت زیر نویس.

نمایه.

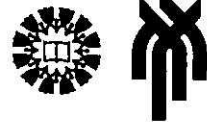
۱. حق صیانت از حریم شخصی (فقه). ۲. حریم شخصی - جنبه‌های مذهبی - اسلام. ۳. حق صیانت از حریم شخصی. الف. پژوهشگاه حوزه و دانشگاه. ب. سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ج. عنوان.

۲۹۷/۳۷۹

BP ۱۹۸/۶/۴۴۴ ۱۳۹۱

شماره کتابشناسی ملی

۲۷۸۴۷۷۷

مبانی حریم خصوصی (بر اساس منابع اسلامی)

مؤلف: محمد سروش

ویراستار: سعیدرضا علی‌عسکری

ناشران: «پژوهشگاه حوزه و دانشگاه» و «سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، مرکز

تحقیق و توسعه علوم انسانی»

صفحه‌آرایی: کاما

چاپ اول: زمستان ۱۳۹۳

تعداد: ۱۵۰۰ نسخه

لیتوگرافی: سعیدی

چاپ: قم - جعفری

قیمت: ۷۶۰۰۰ تومان

کلیه حقوق برای ناشران محفوظ و نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است.

قم: ابتدای شهرک پردیسان، بلوار دانشگاه، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تلفن: ۰۲۵۳۲۱۱۱۱۰۰ (انتشارات ۰۳۲۱۱۱۳۰۰)، نمابر: ۳۲۸۰۳۰۹۰

تهران: خیابان انقلاب، بین وصال و قدس، نبش کوی آسکو، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، تلفن: ۰۶۶۴۰۲۶۰۰ و ۰۶۶۹۷۸۹۲۰

Website: www.rihu.ac.ir

Email: info@rihu.ac.ir

تهران: بزرگراه جلال آل‌احمد، تقاطع پل یادگار امام، روبه‌روی پمپ گاز، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)،

تلفن: ۰۴۴۲۳۴۸۴۲۰۳، نمابر: ۰۴۴۲۴۸۷۷۷ □ تهران: خ انقلاب، خ ابوریحان، ش ۱۰۷ و ۱۰۹ - تلفن: ۰۶۶۴۰۸۱۲۰، نمابر: ۰۶۶۴۰۵۶۷۸

Website: www.samt.ac.ir

Email: info@samt.ac.ir

فهرست مطالب

۳	فصل اول: تبیین مفاهیم
۳	پیشگفتار: مسئله‌ای کهن در فضایی نو
۳	الف) هجوم تکنولوژی بر حریم خصوصی
۴	ب) گسترش قلمرو دخالت دولت‌ها
۶	ج) تجارت اطلاعات
۸	د) افول ارزش‌های اخلاقی
۹	ه) سرخوردگی‌های اجتماعی و سیاسی
۱۱	گفتار اول: مفهوم حریم خصوصی
۱۶	گفتار دوم: قلمرو حریم خصوصی
۱۶	۱. حریم مکانی
۱۹	نقض حریم مکانی
۲۰	۲. حریم جسمی
۲۲	۳. حریم شخصیت
۲۳	۴. حریم خانواده
۲۴	۵. حریم اطلاعات شخصی
۲۵	۶. حریم ارتباطات شخصی
۲۶	۷. حریم لوازم شخصی
۲۶	گفتار سوم: نسبیت حریم خصوصی
۲۹	گفتار چهارم: مفهوم و قلمرو حریم خصوصی در اسناد حقوقی
۳۳	گفتار پنجم: نظریه نهایی

۳۷	فصل دوم: تحلیل مبانی حریم خصوصی
۳۷	گفتار اول: مبانی فلسفی
۳۷	الف) اصالت فرد
۴۲	ب) خودمختاری
۵۰	ج) گرایش و میل به خلوت
۵۱	گفتار دوم: مبانی سیاسی
۵۱	آزادی
۵۴	گفتار سوم: مبانی حقوقی
۵۴	تفکیک زندگی عمومی و زندگی خصوصی
۵۶	گذار به مفهوم دیگری از عمومی و خصوصی
۵۹	گفتار چهارم: مبانی عرفانی
۵۹	الف) رعایت ستاربت
۶۲	ب) تقدم شفقت
۶۵	فصل سوم: مبانی فقهی حریم خصوصی
۶۵	گفتار اول: مستندات
۶۵	۱. سلطه بر خویش
۶۹	۲. حیثیت انسانی
۷۱	۳. ظلم
۷۳	۴. آزار و اذیت
۷۶	۵. نفي حرج
۷۷	۶. مفاسد اجتماعی
۷۹	۷. ورود به حق الله
۸۲	گفتار دوم: حق و تکلیف در حریم خصوصی
۸۲	الف) تکلیف حفظ حریم خصوصی
۸۷	ب) رضایت شخص
۹۰	ج) قلمرو رضایت
۹۶	گفتار سوم: مقتضای اصل در ورود به حریم خصوصی
۹۶	الف) اصل عدم ولایت
۹۸	ب) اصالة الاحتیاط
۱۰۰	تفاوت اصل در دخالت‌های شهروندان و اقدامات دولت

۱۰۱	.....	نقد و بررسی
۱۰۳	.....	اصل عدم عمومی بودن

فصل چهارم: قلمرو حقوق و تکالیف شهروندان

۱۰۵	.....	گفتار اول: حق دانستن و قلمرو آن
۱۰۶	.....	گفتار دوم: حق نظارت بر دولتمردان
۱۱۱	.....	گفتار سوم: وظیفه امر به معروف و نهی از منکر
۱۱۸	.....	الف) وظیفه نهی از منکرهای پنهان
۱۲۱	.....	ب) وظیفه تجسس از منکرها
۱۲۵	.....	بررسی نظریه مایکل کوک
۱۲۸	.....	نهی از منکر، محکوم اصالة الصحة
۱۲۹	.....	ج) تجسس در خانواده
۱۳۱	.....	د) امر به معروف و اقدامات عملی
۱۳۱	.....	۱. مبنای عقلی امر به معروف و نهی از منکر
۱۳۳	.....	۲. مبنای نقلی امر به معروف و نهی از منکر
۱۳۳	.....	الف) اطلاق امر و نهی
۱۳۶	.....	ب) نصوص روایی
۱۴۴	.....	تفسیر دیگر اقدام عملی

فصل پنجم: قلمرو حقوق و تکالیف دولت اسلامی

۱۴۹	.....	گفتار اول: مسئولیت اجرای احکام شرعی
۱۵۱	.....	۱. فلسفه تکلیف
۱۵۱	.....	الف) تحلیل و حیانی
۱۵۵	.....	ب) تحلیل عقلانی
۱۵۹	.....	۲. قلمرو اجبار دولت در اجرای شریعت در حریم خصوصی
۱۵۹	.....	دیدگاه اول
۱۶۱	.....	الف) مسئولیت دولت
۱۶۴	.....	ب) امکان اجبار بر تکالیف
۱۶۷	.....	ج) کاربرد تعزیر
۱۶۸	.....	نقد دیدگاه اول
۱۶۸	.....	الف) نقد نظریه

۱۶۹	.....	ب) نقد مستندات
۱۷۲	.....	دیدگاه دوم
۱۷۳	.....	نقد دیدگاه دوم
۱۷۵	.....	دیدگاه سوم
۱۷۶	.....	نقد دیدگاه سوم
۱۷۹	.....	دیدگاه چهارم
۱۸۱	.....	گفتار دوم: مسئولیت تأمین امنیت و منافع عمومی
۱۸۲	.....	الف) نفع عمومی
۱۸۵	.....	ب) تقدم مصلحت عمومی بر حریم خصوصی
۱۸۹	.....	منابع و مأخذ
۱۹۷	.....	نمایه‌ها
۱۹۷	.....	آیات و روایات
۲۰۰	.....	اعلام
۲۰۲	.....	موضوعات

www.ketab.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

حریم خصوصی به عنوان قلمرویی از زندگی که شخص نمی خواهد دیگران خودسرانه وارد آن شوند، از جمله مسائلی است که تبیین موضع فقه اسلامی درباره آن ضروری است. برای این کار نخست باید «قلمرو موضوع» را مشخص نموده و سپس «مبانی» آن را به عنوان حق یا حکم تحلیل کرد.

رویکرد فقهی این پژوهش موجب آن است که در بررسی جنبه های فلسفی و حقوقی مسئله، به اشاره ای گذرا اکتفا شود و جنبه های فقهی بحث از تفصیل بیشتر برخوردار بوده و به اقتضا سنت فقه اجتهادی، با نقد و بررسی آرا و ادله مختلف همراه باشد.

بدون تردید کاوش درباره موضوعی که هنوز زوایای گوناگون آن مورد تحقیق کافی قرار نگرفته، با ضعف ها و کاستی هایی همراه است که با توجه و عنایت اهل نظر، تکمیل شدنی است.

البته کتاب حاضر به بررسی «مبانی» حریم خصوصی اختصاص دارد و نویسنده در اثر دیگری به «احکام» آن پرداخته است. از همه استادان و دوستانی که از مساعدتشان برخوردار بوده ام، سپاسگزارم. والحمد لله رب العالمین.

محمد سروش

تابستان ۱۳۹۰